

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ

- εύπορη οικογένεια
- καλή μόρφωση
- αγάπη για τα άλογα
- γνωρίστηκε με τον Σωκράτη
- έζησε τον Πελοποννησιακό πόλεμο
- Συμμετείχε στην εκστρατεία του Κύρου κατά του αδελφού του Αρταξέρξη Β', βασιλιά της Περσίας. Μετά το θάνατο του Κύρου (401 π.Χ.), ηγήθηκε της επιστροφής των 10.000 Ελλήνων μισθοφόρων στην πατρίδα.
- 394π.Χ. ακολούθησε τον σπαρτιατικό στρατό υπό τον βασιλέα Αγησίλαο, στη μάχη της Κορώνειας κατά της Αθήνας και Θήβας. Οι Αθηναίοι τον εξόρισαν
- Οι Σπαρτιάτες του πρόσφεραν «προξενίαν» και μεγάλο κτήμα στον Σκιλλούντα
- Έζησε εκεί είκοσι χρόνια και συνέγραψε πολλά έργα.
- 370 π.Χ. εγκαθίσταται στην Κόρινθο
- 365 π.Χ. : άρση του ψηφίσματος για εξορία
- Δεν είναι βέβαιο πότε γύρισε στην Αθήνα
- Πέθανε μετά το 355 π.Χ.

Τα πρότυπά του

- Σωκράτης : για το πρότυπο ζωής που πρόβαλε
- Αγησίλαος : για τα ηγετικά του προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του.

Συγγραφική παραγωγή

- η συγγραφική του παραγωγή άρχισε, όταν εγκαταστάθηκε στον Σκιλλούντα και εντάθηκε τα τελευταία χρόνια της ζωής του
- προηγήθηκαν τα *ιστορικά* έργα του
- ακολούθησαν τα *σωκρατικά*
- τελευταία γράφτηκαν τα *διδασκτικά*
- **Ιστορικά**
Κύρου Ανάβασις: Η συμμετοχή των «μυρίων», δέκα χιλιάδων Ελλήνων μισθοφόρων στην εκστρατεία του Κύρου εναντίον του αδελφού του βασιλιά Αρταξέρξη του Β' και η περιπετειώδης περιπλάνησή τους ως τον Εύξεινο Πόντο και από κει στη Θράκη, το 401 π.Χ.
Έλληνικά: Τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.
Αγησίλαος: Εγκωμιαστική βιογραφική έκθεση των αρετών του Σπαρτιάτη βασιλιά.
Λακεδαιμονίων Πολιτεία: Περιγραφή της στρατιωτικής οργάνωσης και των κοινωνικών συνηθειών της Σπάρτης.
Κύρου Παιδεία: Μυθιστορηματική βιογραφία του Κύρου
- **Σωκρατικά**
Άπολογία Σωκράτους: μια διαφορετική εκδοχή από την «Άπολογία» του Πλάτωνος

- *Άπομνημονεύματα Σωκράτους*: διάλογοι του μεγάλου στοχαστή
- *Συμπόσιον*: Μια συντροφιά μαζί με τον Σωκράτη διασκεδάζει και συζητάει για τον έρωτα.
- *Οίκονομικός*: Ο Ισχύμαχος εκθέτει στον Σωκράτη τις απόψεις του για τη διαχείριση του νοικοκυριού και του αγροκτήματος.
- **Διδακτικά**
Περί ίππικῆς: οδηγίες για την καλύτερη δυνατή περιποίηση και χρησιμοποίηση των ίππων.
- *Ίππαρχικός*: οδηγίες για θέματα οργάνωσης και τακτικής του ιππικού.
- *Έρων*: διάλογος ανάμεσα στον τύραννο των Συρακουσών και στον ποιητή Σιμωνίδα για τις διαφορές στη ζωή του απόλυτου μονάρχη και του απλού πολίτη.
- *Πόροι* ή *Περί Προσόδων*: πρόταση λύσεων για την εξυγίανση των οικονομικών του κράτους των Αθηνών

Οι αρετές του έργου του Ξενοφώντα

- δε διαθέτει τη διεισδυτικότητα ή τη βαθειά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη του Θουκυδίδη μεγάλου προκατόχου του.
- σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφραση
- την απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων
- Δημοσιογραφική δεινότητα και ζωντάνια
- ζωντανεύει με δραματική ένταση εντυπωσιακές σκηνές

Η πίστη του σε αξίες

- σταθερός στις ιδέες του και στην πίστη του σε υψηλές αξίες
- Επικρίνει τις ακρότητες της αθηναϊκής δημοκρατίας
- Περιγράφει τις αγκιότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων και καταδικάζει την αυθαιρεσία και την ανηθικότητα της εξουσίας
- Θαυμάζει τη Σπάρτη, αλλά αποδοκιμάζει την κατάληψη της Ακρόπολης της Θήβας, από τους Σπαρτιάτες (382 π.Χ.) γιατί αθέτησαν τον όρκο τους

Η αναγνώριση της συγγραφικής προσφοράς του Ξενοφώντος

- Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) τον κατέτασσαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
- Στη ρωμαϊκή εποχή ιδιαίτερα αγαπητό το έργο του για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.
- χαρακτηρισμοί : «*ἀττική μέλισσα*» - «*ἀττική μοῦσα*»
- το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) προετοιμάζουν την Κοινή της ελληνιστικής εποχής.

Τα δημοφιλέστερα έργα του από Αναγέννηση-σημερινή

εποχή: α) *Κύρου Ανάβασις* για απλότητα ύφους, ζωντάνια περιγραφής, έξαρση πειθαρχίας, ανάληψη πρωτοβουλίας
 β) *Άπομνημονεύματα Σωκράτους* για πλήθος ανεκδότων από τη ζωή του Σωκράτη
 γ) *Αγησίλαος* για προβολή αρετών του Αγησίλαου
 δ) *Κύρου Παιδεία* για παιδαγωγικά και ρομαντικά στοιχεία που έχει.

Ελληνικά : Το μόνο ιστορικό σύγγραμμα του 4ου αι. π.Χ. για τα

γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ. που μας σώθηκε.

Ο ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (431-404 π.Χ.)

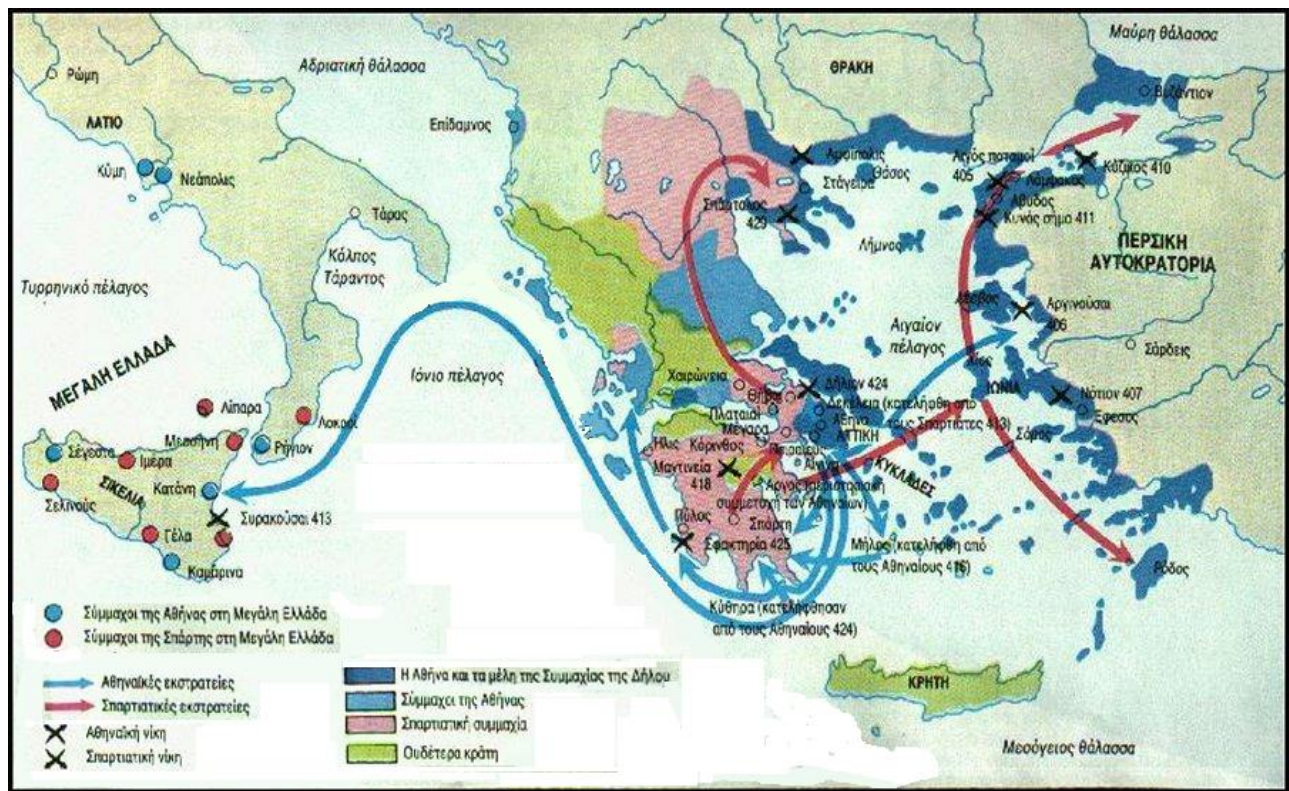
- Αθηναϊκή εναντίον Πελοποννησιακής συμμαχίας
- Έναρξη 431 π.Χ.
- Λήξη 405 π.Χ. : ήττα του ναυτικού των Αθηναίων στους Αιγός ποταμούς -πολιορκία της Αθήνας και παράδοσή της (404 π.Χ.).

Τα αίτια του πολέμου

- 1) Η αντίθεση της Αθήνας και της Σπάρτης, σε πολλούς τομείς (πολιτικό, στρατιωτικό, κοινωνικό, ιδεολογικό, πολιτιστικό)
- 2) Η σύγκρουση συμφερόντων ανάμεσα στην Αθήνα και σε συμμάχους της Σπάρτης στην περιοχή του Ιονίου και της κάτω Ιταλίας (με την Κόρινθο), στον Βόσπορο (με τα Μέγαρα), στον Σαρωνικό (με την Αίγινα)
- 3) Ο φόβος που προκαλούσε στους Σπαρτιάτες η συνεχής ανάπτυξη της οικονομικής και στρατιωτικής δύναμης της Αθήνας.

Οι αφορμές του πολέμου

- 1) Η επέμβαση των Αθηναίων στη διένεξη Κορινθίων και Κερκυραίων (433 π.Χ.)
- 2) Η επέμβαση των Κορινθίων στη Χαλκιδική υπέρ των κατοίκων της Ποτειδαιας που αποστάτησε από την αθηναϊκή συμμαχία.
- 3) Το «Μεγαρικό ψήφισμα»: οι Αθηναίοι απαγόρευσαν στους Μεγαρείς να διαθέτουν τα προϊόντα τους στην αθηναϊκή αγορά και να χρησιμοποιούν τα λιμάνια της αθηναϊκής συμμαχίας.
- 4) Η κατάληψη της Αίγινας από τους Αθηναίους.
- 5) η επέμβαση των Θηβαίων στις Πλαταιές.
- Σε όλες τις πόλεις της συμμαχίας, και μέσα στην ίδια την Αθήνα, υπήρχε αντιπολιτευτική, αριστοκρατική, φιλοσπαρτιατική μειοψηφία, αλλού ασήμαντη αλλού ισχυρή. Το ιδεολογικό σύνθημα, με το οποίο οι Λακεδαιμόνιοι ξεκίνησαν τον πόλεμο, ήταν «τοὺς Ἑλληνας αὐτονόμους ἀφιέναι», η απελευθέρωση δηλ. των Ελλήνων από την αθηναϊκή ηγεμονία.

Οι φάσεις του πολέμου

- Ο δεκαετής ή Αρχιδάμειος πόλεμος (431-421 π. Χ.)
- Η εκστρατεία των Αθηναίων στη Σικελία (415-413 π.Χ.).
- Ο πόλεμος στο Ανατολικό Αιγαίο (413-405 π.Χ.)

α) Ο δεκαετής ή Αρχιδάμειος πόλεμος (431-421 π. Χ.)

- Οι Σπαρτιάτες και οι σύμμαχοι με επικεφαλής τον βασιλιά Αρχίδαμο κατέλαβαν και λεηλάτησαν την Αττική και πολιορκούσαν επί δέκα χρόνια την πόλη της Αθήνας απ' τη στεριά.
- Με τη Νικίειο ειρήνη του 421 π.Χ. οι αντίπαλοι επανήλθαν στα εδάφη που είχαν πριν απ' τον πόλεμο.

β) Η εκστρατεία των Αθηναίων στη Σικελία (415-413 π.Χ.).

- Μετά τις πρώτες επιτυχίες των Αθηναίων στη Σικελία, ο στρατηγός της εκστρατείας **Αλκιβιάδης** ανακλήθηκε στην Αθήνα, απέδρασε όμως στη Σπάρτη και έδωσε στους Σπαρτιάτες συμβουλές για τη συνέχιση του πολέμου, καταστρεπτικές για την πατρίδα του.
- Το αθηναϊκό εκστρατευτικό σώμα έπαθε πανωλεθρία στη Σικελία και οι Σπαρτιάτες, με τον βασιλιά Αγι επικεφαλής, εισέβαλαν και πάλι στην Αττική.

γ) Ο πόλεμος στο Ανατολικό Αιγαίο (413-405 π.Χ.)

- Μετά την ήττα των Αθηναίων στη Σικελία, οι περισσότεροι από τους συμμάχους τους τους εγκατέλειψαν.
- Οι ελληνικές πόλεις της Μ. Ασίας, όλες μέλη της αθηναϊκής συμμαχίας ως τότε, περνούν στον περσικό έλεγχο με την ανοχή των Σπαρτιατών.
- Το περσικό κράτος προσφέρει στους Σπαρτιάτες ουσιαστική διπλωματική και οικονομική βοήθεια, με την οποία βελτιώνουν τη ναυτική τους δύναμη.
- **Ο Αλκιβιάδης** δραπετεύει από τη Σπάρτη, έρχεται σε επαφή με τις στρατιωτικές δυνάμεις των Αθηναίων στα μικρασιατικά παράλια, ανακαλείται στην Αθήνα (407 π.Χ.) και εκλέγεται «στρατηγὸς αὐτοκράτωρ»
- Μετά την άτυχη ναυμαχία στο Νότιον της Αιολίδος ο Αλκιβιάδης καθαιρείται και αποσύρεται στον πύργο του στον Ελλήσποντο, κοντά στη Σηστό.

Συμβουλεύει τους Πέρσες να βοηθούν και τους Σπαρτιάτες και τους Αθηναίους, ώστε να διαιωνίζεται η σύγκρουση και να έχουν οι Πέρσες εξασφαλισμένο τον έλεγχο των εξελίξεων.

- Στο πεδίο των συγκρούσεων τα αποτελέσματα είναι αμφίρροπα, γιατί οι δυνάμεις των αντιπάλων είναι ισοδύναμες.
- Η τελευταία νίκη του αθηναϊκού στόλου είναι στις **Αργινούσες** (406 π.Χ.). Επειδή όμως η κακοκαιρία εμπόδισε το έργο της διάσωσης των ναυαγών και της περισυλλογής των νεκρών, οι στρατηγοί καταδικάστηκαν σε θάνατο.
- **Ο Λύσανδρος**, επιφανής ναύαρχος της Σπάρτης, ανέλαβε για δεύτερη φορά (ως «ἐπιστολεύς») την ηγεσία του ναυτικού των Λακεδαιμονίων.
- Η απόφασή του να οδηγήσει τον στόλο των Σπαρτιατών στον Ελλήσποντο αποδείχτηκε μοιραία για τους Αθηναίους.
- Η καταστροφή του αθηναϊκού στόλου στους *Αίγος ποταμούς* του Ελλησπόντου, φθινόπωρο του 405 π.Χ., ήταν ολική.
- Σε μερικούς μήνες (άνοιξη του 404 π.Χ.) η Αθήνα, πολιορκημένη από στεριά και θάλασσα, χωρίς συμμάχους, χωρίς στόλο, αναγκάστηκε να παραδοθεί με εξοντωτικούς όρους.